

Το Ροδάκίνο – Ένα Είδος Φρούτου με Πολλά Πλεονεκτήματα

Автор(и): проф. д.с.н. Ангел Харизанов

Дата: 04.07.2024 Брой: 7/2024

* Το άρθρο ενημερώθηκε στις 4.07.2024

Το ροδάκίνο ανήκει στην οικογένεια Rosaceae, στο γένος *Persica*. Είναι γνωστά έξι είδη ροδακίνου – 4 άγρια στην Κίνα, τη Μογγολία και το Θιβέτ, και 2 καλλιεργούμενα – το κοινό ροδάκίνο *P. vulgaris* Mill και το *P. ferganensis* Riab et Coast. Οι καλλιεργούμενες ποικιλίες προέρχονται κυρίως από το *P. vulgaris*.

Το ροδάκίνο κατάγεται από την Κίνα, όπου ήταν γνωστό από το 2000–2300 π.Χ. Εισήχθη πρώτα στην Περσία (Ιράν), και αργότερα στην Ελλάδα, από όπου εξαπλώθηκε στην Ιταλία και σε άλλες περιοχές της Νότιας

Ευρώπης. Στα βουλγαρικά εδάφη έφτασε από την Αρχαία Ελλάδα, πρώτα κατά μήκος της ακτής της Μαύρης Θάλασσας και της Ανατολικής Θράκης, και στη συνέχεια σε άλλες περιοχές της χώρας.

Ως βιομηχανική καλλιέργεια, το ροδάκινο είναι σχετικά καινούριο για τη Βουλγαρία και άλλες χώρες. Ωστόσο, οι εξαιρετικές του ιδιότητες – το ελκυστικό εξωτερικό των καρπών, η υψηλή βιολογική τους αξία, η δροσιστική και ευχάριστη γεύση, η δυνατότητα κατανάλωσης σε φρέσκια κατάσταση για πάνω από 4 μήνες· η πρώιμη έναρξη παραγωγής, η απουσία εναλλασσόμενης καρποφορίας, η επίτευξη μέγιστης απόδοσης στο 3ο–4ο έτος μετά τη φύτευση και άλλες – το καθιστούν ένα εξαιρετικά επιθυμητό είδος οπωροφόρου. Στη Βουλγαρία, το 1950 η έκταση των ροδακινώνων ήταν μόλις 1.860 στρέμματα· το 1956 – 15.630, και το 1966 – 180.498 στρέμματα. Η παγκόσμια παραγωγή ροδακίνου το 1979–1981 ήταν 7.382 χιλιάδες τόνοι· το 1994 – 10.350 χιλιάδες τόνοι, και στη Βουλγαρία, αντίστοιχα 76,5 και 46 χιλιάδες τόνοι.

Το 1984 η Βουλγαρία κατείχε την 5η θέση στην Ευρώπη στην παραγωγή ροδακίνου και την 11η στον κόσμο. Μετά από αυτή την περίοδο, σημειώθηκε μείωση των εκτάσεων που καλύπτονταν από ροδάκινα, πιο έντονη κατά τη δεκαετία του 1990. Το 1997 η έκταση ήταν 80.870 στρέμματα και συνελέγησαν 49.950 κιλά καρποί· το 2001 – αντίστοιχα 66.670 στρέμματα και 13.132.000 κιλά· το 2008 – 60.400 στρέμματα και 14.908.000 κιλά, και το 2016 – 42.480 στρέμματα και 30.439.000 κιλά καρποί.

Στη Βουλγαρία καλλιεργούνται περίπου 30 ποικιλίες αληθινών ροδακίνων (ροδάκινα για φρέσκια κατανάλωση), νεκταρίνια χωρίς τρίχωση στο δέρμα του καρπού – περίπου 12–15 ποικιλίες, και περίπου 20 ποικιλίες για κονσέρβες με σκληρή σάρκα και κολλημένο κουκούτσι. Το ροδάκινο είναι είδος οπωροφόρου με χαμηλή ανοχή σε χαμηλές θερμοκρασίες και συχνά πάσχει από χειμερινές παγωνιές και απόγευμα άνοιξης. Αυτό καθιστά απαραίτητη μια πολύ ακριβή επιλογή περιοχής και θέσεων για τη δημιουργία φυτειών ροδακίνου. Η διάρκεια ζωής των δέντρων είναι συνήθως 10–12, σπάνια έως 15 χρόνια.

Το ροδάκινο είναι επιρρεπές σε μόλυνση από περισσότερους από 30 παθογόνους παράγοντες και υφίσταται ζημιές από 60 ή περισσότερα είδη εχθρών – έντομα, άκαρι, νηματώδη κ.λπ. Μερικά από αυτά βλάπτουν τις ρίζες, άλλα – τα υπέργεια φυτικά μέρη, και μια τρίτη ομάδα – τα μπουμπούκια και τους καρπούς. Η συνολική ζημιά που προκαλείται από τους εχθρούς τις περισσότερες φορές αποδυναμώνει την ανάπτυξη, μειώνει τις αποδόσεις, υποβαθμίζει την ποιότητα των καρπών και οδηγεί σε θνησιμότητα των δέντρων.

Ανάμεσα στις ασθένειες, οι πιο επιβλαβείς είναι η κύρτωση των φύλλων, η ασθένεια της αλευρώδους σήψης, η ψώρα, η ασθένεια των οπών από σφαίρες, η μάρανση *Verticillium* και μερικές άλλες.

Ο παθογόνος παράγοντας της **κύρτωσης των φύλλων** μολύνει τα φύλλα, τα βλαστούς, τα άνθη και τους καρπούς, αλλά η ζημιά στα φύλλα είναι η πιο σοβαρή. Αυτή η ζημιά προκαλεί αποδυνάμωση των δέντρων, ακανόνιστη και μειωμένη καρποφορία, κακή ποιότητα καρπών και ξήρανση των δέντρων. Η ασθένεια εμφανίζεται κάθε χρόνο, ανεξάρτητα από το αν υπήρξε ξέσπασμα την προηγούμενη χρονιά.

Ασθένεια της αλευρώδους σήψης. Ο παθογόνος μολύνει και βλάπτει σοβαρά τα φύλλα, τους καρπούς και τους βλαστούς. Τα φύλλα συνήθως πέφτουν, οι καρποί παραμένουν μικροί και κακής ποιότητας, και οι βλαστοί αδυνατίζουν και συχνά ξεραίνονται.

Ψώρα. Η ασθένεια προκαλεί αποφύλλωση των δέντρων ήδη από το πρώτο μισό του καλοκαιριού, και τα μολυσμένα φρούτα είναι μικρά και μειωμένης ποιότητας. Τα μολυσμένα κλαδιά και κλαδάκια αναπτύσσονται αδύναμα ή ξεραίνονται.

Ασθένεια των οπών από σφαίρες (μυκητιακή). Η ασθένεια εμφανίζεται πιο συχνά σε υγρές περιοχές και σε βροχερά χρόνια. Ο παθογόνος μολύνει τα φύλλα, τους καρπούς και τα κλαδάκια. Στα φύλλα, σχηματίζονται μοβ ή καφετί στρογγυλές ή γωνιακές κηλίδες με μοβ περίγραμμα. Αργότερα οι κηλίδες ξεραίνονται και ο ιστός πέφτει – σχηματίζονται οπές, παρόμοιες με αυτές που προκαλούνται από σφαίρες. Στους καρπούς, σχηματίζονται κηλίδες που εκτείνονται στη σάρκα του καρπού ως ρηχές κοιλοότητες ή έλκη. Στην επιφάνεια των κοιλοτήτων και των ελκών αναδύονται σταγόνες κόμης. Στα κλαδιά, σχηματίζονται επίσης πληγές και έλκη χρωματισμένα μοβ ή καφέ. Ο παθογόνος μολύνει επίσης τους βλαστούς, τα μικτά μπουμπούκια, τα άνθη και τα φύλλα.

Μάρανση Verticillium. Η ασθένεια προκαλεί τις πιο σοβαρές ζημιές σε νεαρά και εύρωστα δέντρα υπό συνθήκες άρδευσης και φυτευμένα σε πρώην λαχανόκηπους και σε γη που προηγουμένως καλυπτόταν από καλλιέργειες ευαίσθητες στο βακτήριο (βιομηχανικές καλλιέργειες και άλλες). Εμφανίζεται σε οξεία και χρόνια μορφή. Στην οξεία μορφή, παρατηρείται ξαφνική πτώση φύλλων, ενώ στη χρόνια μορφή τα φύλλα πρώτα κιτρινίζουν και αργότερα πέφτουν. Εμφανίζεται πιο συχνά στις αρχές του καλοκαιριού. Ο παθογόνος αναπτύσσεται στο ξύλωμα, εξαπλώνονται διαμήκως μέσω του μολυσμένου τμήματος του φυτού· το ξύλωμα αποκτά καφετιά απόχρωση.

Βακτηριακός καρκίνος. Ο παθογόνος δημιουργεί προβλήματα στην παραγωγή φυτικού υλικού οπωροφόρων δέντρων σε φυτώρια. Εκδηλώνεται με το σχηματισμό όγκων με κοκκώδη δομή στις ρίζες και στην περιοχή του τραχήλου της ρίζας.

Ανάμεσα στα έντομα, οι πιο επιβλαβείς είναι οι ψείρες και οι κοκκοειδείς, ο μαύρος επίπεδος σκαθάρι, ο ανατολικός καρποφάγος σκώρος, ο βλαστοφάγος σκώρος του ροδακίνου (*Anarsia*) και άλλοι.

Οι ψείρες ρουφούν χυμό από τον φλοιό του κορμού, των κλαδιών και των κλαδιών (μεγάλη ψείρα του ροδακίνου)· από πρησμένα και πρήζοντα μπουμπουκία, από φύλλα, καρπούς και από το ακροπρόθεσμο τμήμα των βλαστών. Τα φύλλα κυρτώνονται με τρόπο ειδικό για κάθε είδος και πεθαίνουν, οι βλαστοί σταματούν να αναπτύσσονται και επίσης πεθαίνουν, οι καρποί είναι μικροί και κακής ποιότητας, τα φυτά αποδυναμώνονται σοβαρά και συχνά πεθαίνουν. Μερικά είδη είναι φορείς ιών.

Κοκκοειδείς

Οι πιο επιβλαβείς είναι η κοκκινοφόρος κοκκοειδής της Καλιφόρνιας και η κοκκοειδής της μουριάς.

Η κοκκινοφόρος κοκκοειδής της Καλιφόρνιας ρουφάει χυμό από βλαστούς, κλαδάκια, κλαδιά, κορμό και καρπούς. Στις θέσεις τροφής, οι ιστοί νεκρώνονται και γίνονται κερασόχρωμοι. Υπό έντονη μόλυνση, πρώτα τα κλαδάκια και τα κλαδιά ξεραίνονται, και αργότερα ολόκληρα δέντρα πεθαίνουν. Οι καρποί είναι ατελείς, μικροί και κακής ποιότητας.

Η κοκκοειδής της μουριάς αναπτύσσεται σε πυκνές αποικίες σε κλαδιά, κλαδάκια, κορμό, βλαστούς, φύλλα και καρπούς. Τα φυτά αποδυναμώνονται, μεμονωμένα κλαδιά ξεραίνονται, και αργότερα ολόκληρα δέντρα πεθαίνουν.

Μαύρος επίπεδος σκα